

ITE-VET
2016–2018

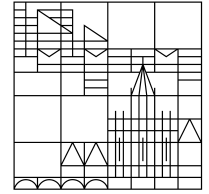
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Аналіз ефективності професійної економічних дисциплін для закладів підготовки викладачів ПОН в університетах Німеччини

The following report is a result of the
ITE-VET project which is part of the
Erasmus+ Programme of the European
Union.

This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Аналіз ефективності професійної підготовки викладачів економічних дисциплін для закладів ПОН в університетах Німеччини

Оксана Мельник

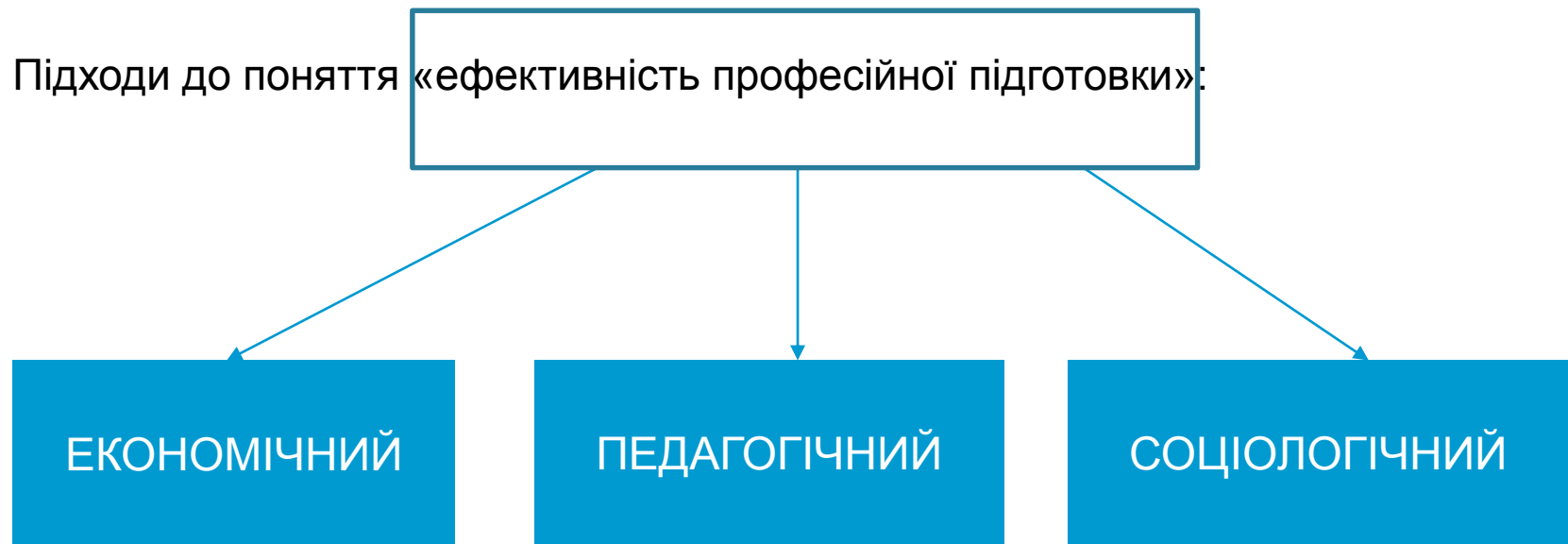
Івано-Франківськ
28.05.2018

Зміст

1. Підходи до поняття «ефективність професійної підготовки»
2. Розвиток професійної компетентності як мета підготовки
3. Короткий порівняльний огляд освітніх програм професійної підготовки майбутнього викладача
4. Висновки та обмеження дослідження

Використані джерела

Підходи до поняття «ефективність професійної підготовки»

Підходи до поняття «ефективність професійної підготовки»

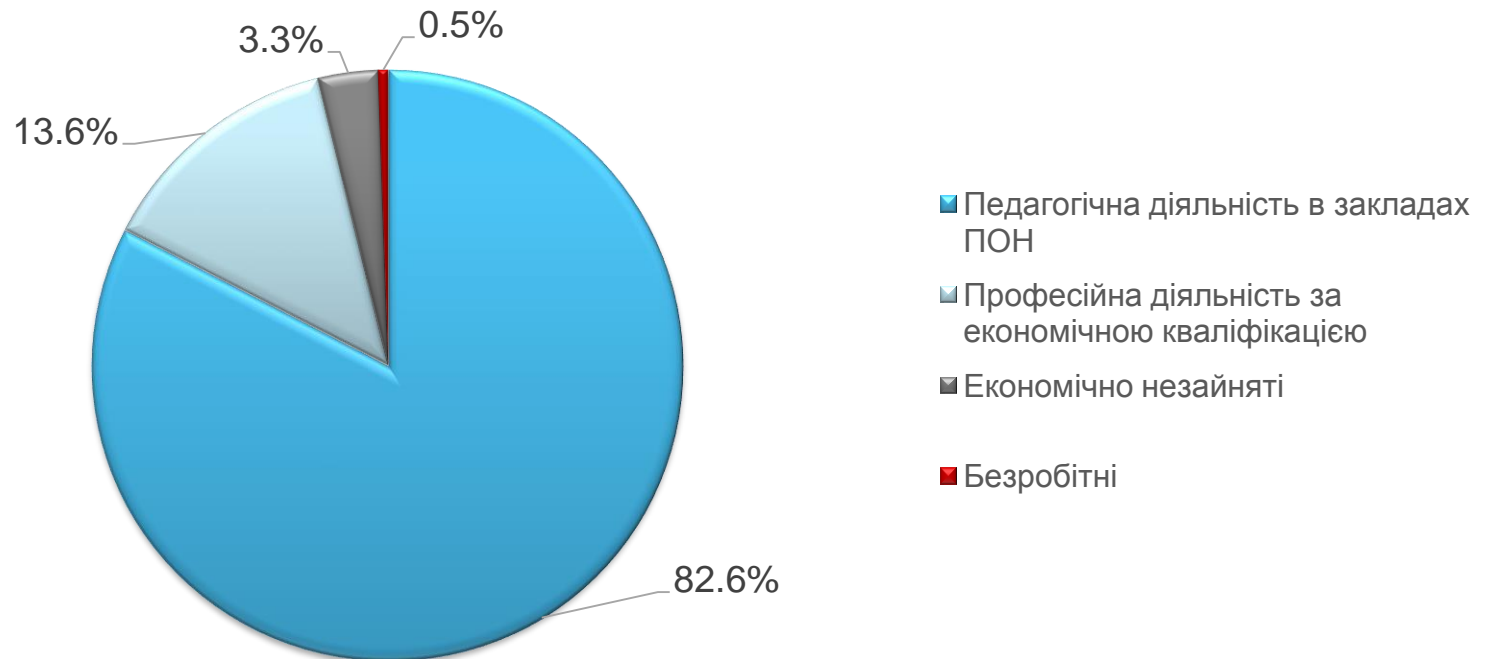
Підходи до поняття «ефективність професійної підготовки»:

- = економічна результативність → якість професійної підготовки → закріплення випускників на робочих місцях відповідно до здобутих професій
- Співвідношення між результатами будь-якої діяльності й висунутими цілями
- Відповідність якості підготовки спеціалістів соціокультурним вимогам

Підходи до поняття «ефективність професійної підготовки»

Економічна результативність

Зайнятість випускників

Підходи до поняття «ефективність професійної підготовки»

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У НІМЕЧЧИНІ

співвідношення мети професійної підготовки викладача економічних дисциплін, задекларованої в Рамковій угоді про професійну підготовку та атестацію педагогічних кадрів середніх загальноосвітніх шкіл, які викладають спеціальні предмети, або педагогічних кадрів закладів професійної освіти Німеччини, і результатів цієї підготовки, що виражаються в рівні сформованості професійних компетентностей майбутніх викладачів економічних дисциплін.

Підходи до поняття «ефективність професійної підготовки»

Мета, задекларована в Рамковій угоді:

«Освітні програми, які мають на меті професійну підготовку педагогів для середньої освіти або для професійних шкіл (Тип 5), мають бути організовані в університетах таким чином, щоб були враховані не тільки *наукові досягнення*, але й *професійна практика*, і щоб вони забезпечували *здобуття професійних (фахової та педагогічної) компетентностей*»

«*Studiengänge mit dem Ziel der fachlichen Voraussetzungen für das Lehramt für die Sekundarstufe II (Berufliche Fächer) oder für die beruflichen Schulen (Lehramtstyp 5) sind an Hochschulen so anzulegen, dass sie den wissenschaftlichen Erkenntnissen sowie der beruflichen Praxis Rechnung tragen und zu einer fachlich und pädagogisch professionellen Handlungskompetenz führen*»

(Rahmenvereinbarung über die Ausbildung und Prüfung für ein Lehramt der Sekundarstufe II (berufliche Fächer) oder für die beruflichen Schulen (Lehramtstyp 5) (Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 12.05.1995 i. d. F. vom 06.10.2016)

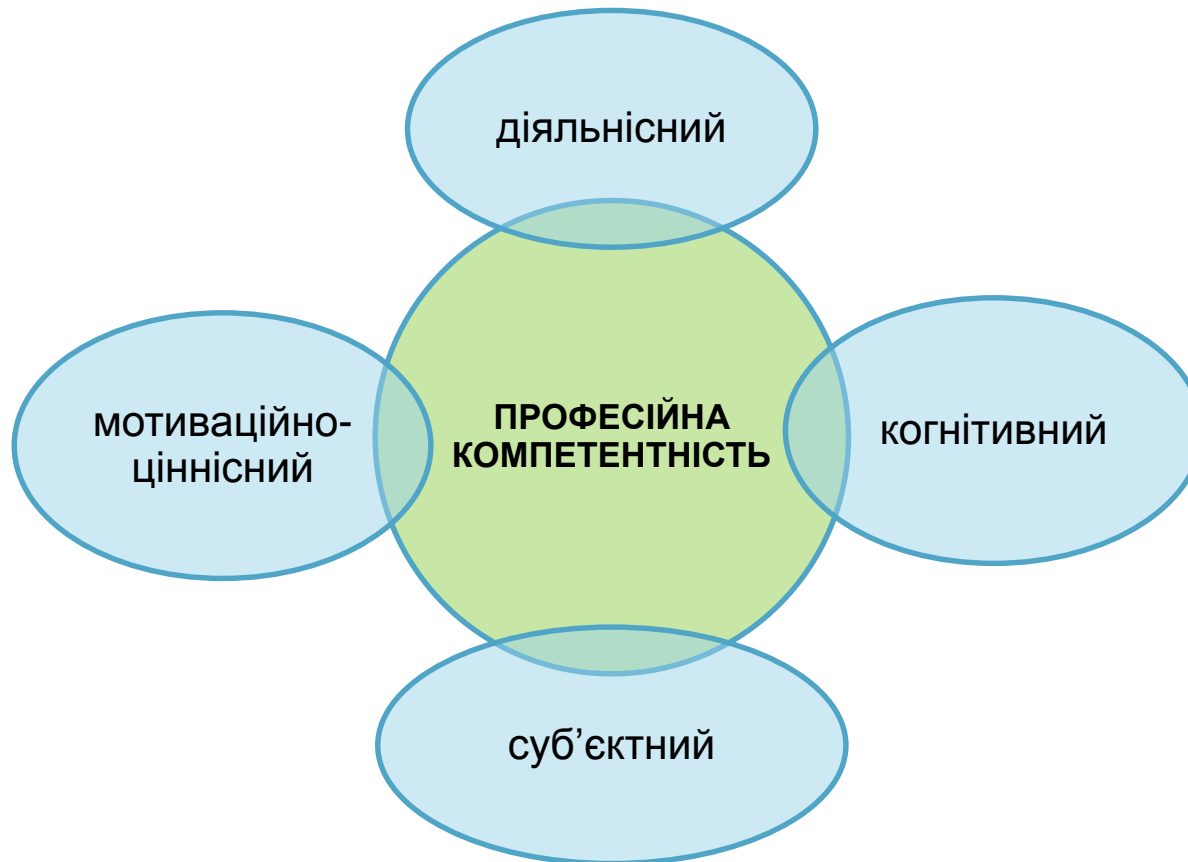
Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

(* Єльнікова, 2010 / Ковальчук, 1999 / Отрощенко, 2009 / Савельєва, 2012 / Сулима / Bauer, 2013 / Brookhart, Freeman, 1992 / Gröschner, 2012 / Kunter, 2009 / Seifried, 2008 / Shulman, 1987)

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

Теоретичний концепт професійної компетентності

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ КРИТЕРІЙ

- ✓ педагогічний інтерес
- ✓ сформованість внутрішньої мотивації
- ✓ соціально-економічна привабливість професії
- ✓ професійний інтерес до предмету викладання

СУБ'ЄКТНИЙ КРИТЕРІЙ

- ✓ емпатія
- ✓ здатність до рефлексії
- ✓ здатність до ефективної взаємодії в групі
- ✓ лідерство
- ✓ здатність вирішувати конфлікти

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

КОГНІТИВНИЙ КРИТЕРІЙ КРИТЕРІЙ (ЗНАННЯ)

- ✓ про планування заняття відповідно до навчальних цілей
- ✓ навчального матеріалу,
- ✓ іннов.форм і методів навчання
- ✓ про оцінювання та контроль навчальних досягнень учнів
- ✓ про можливість використання ІКТ у навчальному процесі

ДІЯЛЬНІСНИЙ КРИТЕРІЙ (УМІННЯ)

- ✓ ставити навчальні цілі
- ✓ проектувати навчальний зміст
- ✓ використовувати новітні іннов. й активні форми і методи навчання
- ✓ використовувати в навчальному процесі ІКТ
- ✓ оцінювати навчальні досягнення учнів
- ✓ оцінювати власну професійну діяльність відповідно до критеріїв «якісного уроку»

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

Самооцінка рівня сформованості професійної педагогічної компетентності

Критерій	Показник	Рівні сформованості (% від загальної к-сті студентів)		
		високий	середній	низький
Мотиваційно- ціннісний	Педагогічний інтерес	71	22	7
	Стійка внутрішня мотивація	35	38	27
	Привабливість професії	67	20	12
	Професійний інтерес	66	21	13
Суб'єктний	Емпатія	87	12	1
	Рефлексія	61	32	7
	Взаємодія в групі	66	21	11
	Лідерство	74	21	5
	Вирішення конфліктних ситуацій	55	38	6

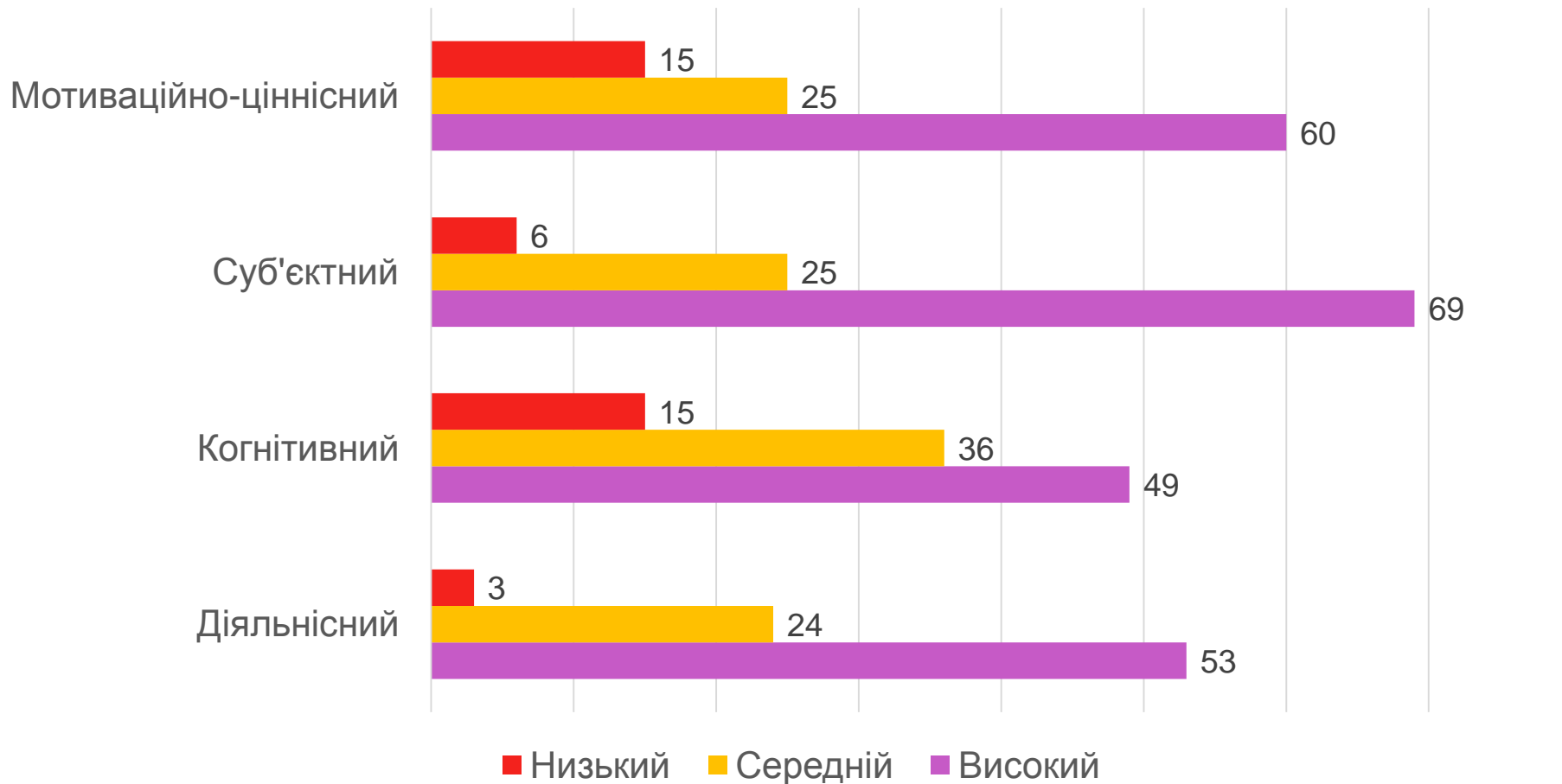
Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

Самооцінка рівня сформованості професійної педагогічної компетентності

Критерій	Показник	Рівні сформованості		
		високий	середній	низький
Когнітивний	Планування відповідно до навчальних цілей	50	38	12
	Навчальний матеріал	51	37	12
	Форми і методи	51	35	12
	Оцінювання, контроль	44	34	22
Діяльнісний	Ставити навчальні цілі	56	23	1
	проекувати навчальний зміст	57	22	1
	Використовувати новітні іннов. й активні форми і методи навчання	61	17	2
	Використовувати в навчальному процесі ІКТ	66	12	2
	Оцінювати навчальні досягнення учнів	26	45	10
	Оцінювати власну проф. діяльність	51	26	4

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

Самооцінка рівня сформованості професійної педагогічної компетентності
(середній %)

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

«мотивація вибору спеціальності»:

- полівалентність
- власний попередній досвід
- вплив сім'ї
- складність роботи у відкритій економіці
- розмова зі спеціалістом з професійній орієнтації

«мотивація педагогічної діяльності»

- праця з дітьми/підлітками
- зацікавленість у предметі викладання
- передача знань
- виховання майбутнього
- статус викладача
- надійність професії
- гнучкість робочого графіка

«виклики педагогічної діяльності»:

- гетерогенність у класі
- нестача методичних умінь
- ненормованість роботи
- постійна необхідність підготовки
- самодисципліна
- самоорганізація
- психоологічне навантаження
- втрата емпатії

«вагомі професійні якості»:

- емпатія
- відкритість
- урівноваженість
- терпіння
- гнучкість і вміння швидко реагувати
- самоконтроль
- володіння навчальними стратегіями для саморозвитку
- авторитетність

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

«самооцінка власної компетентності»:

- глибокі фахові знання
- достатній рівень педагогічних знань
- бажання покращити методичні знання та уміння
- позитивна оцінка уміння планування організації заняття
- проблематичність розподілу часу
- критична оцінка умінь контролю та оцінювання
- високі очікування від референдаріату

«цінності»:

- позитивні якісні зміни в особистому досвіді учня
- розвиток учнів
- передача фахових знань

«організація і зміст навчання»:

- ефективність семінарських занять
- ефективність роботи в малих групах
- елективність навчання

Розвиток професійної компетентності як мета підготовки

ПОЛІВАЛЕНТНІСТЬ

ВИСОКА САМООЦІНКА
ФАХОВИХ ЗНАНЬ

ДОСТАТНЯ САМООЦІНКА
ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАНЬ

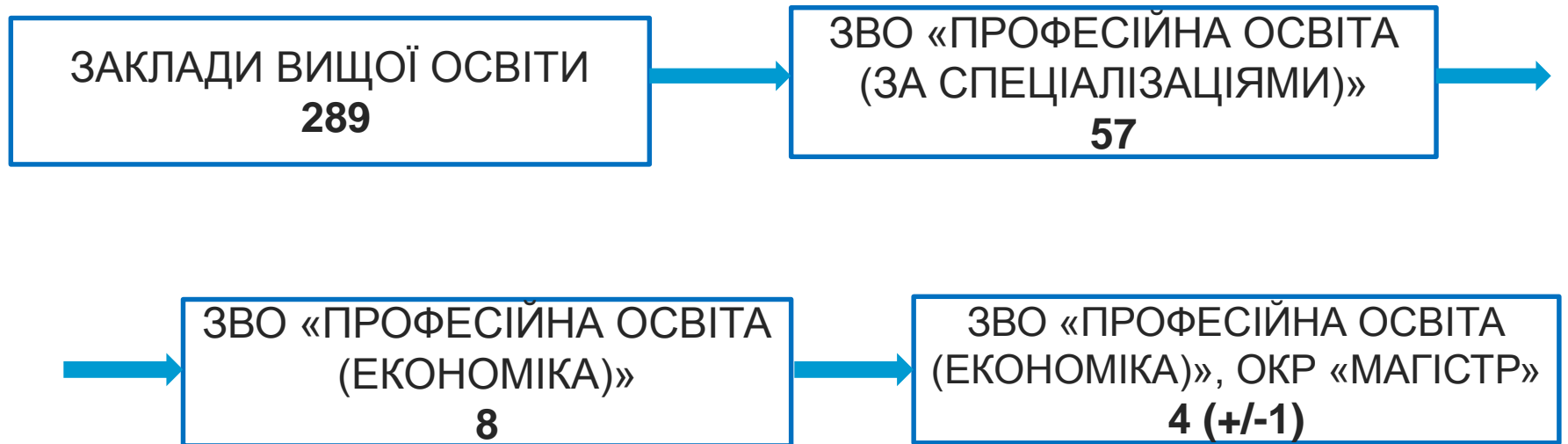
БАЖАННЯ ПОКРАЩИТИ
МЕТОДИЧНІ УМІННЯ

ОСОБИСТІСНО-
ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ

ВИСОКІ ОЧІКУВАННЯ
ВІД РЕФЕРЕНДАРІАТУ

Короткий порівняльний огляд освітніх програм професійної підготовки майбутнього викладача

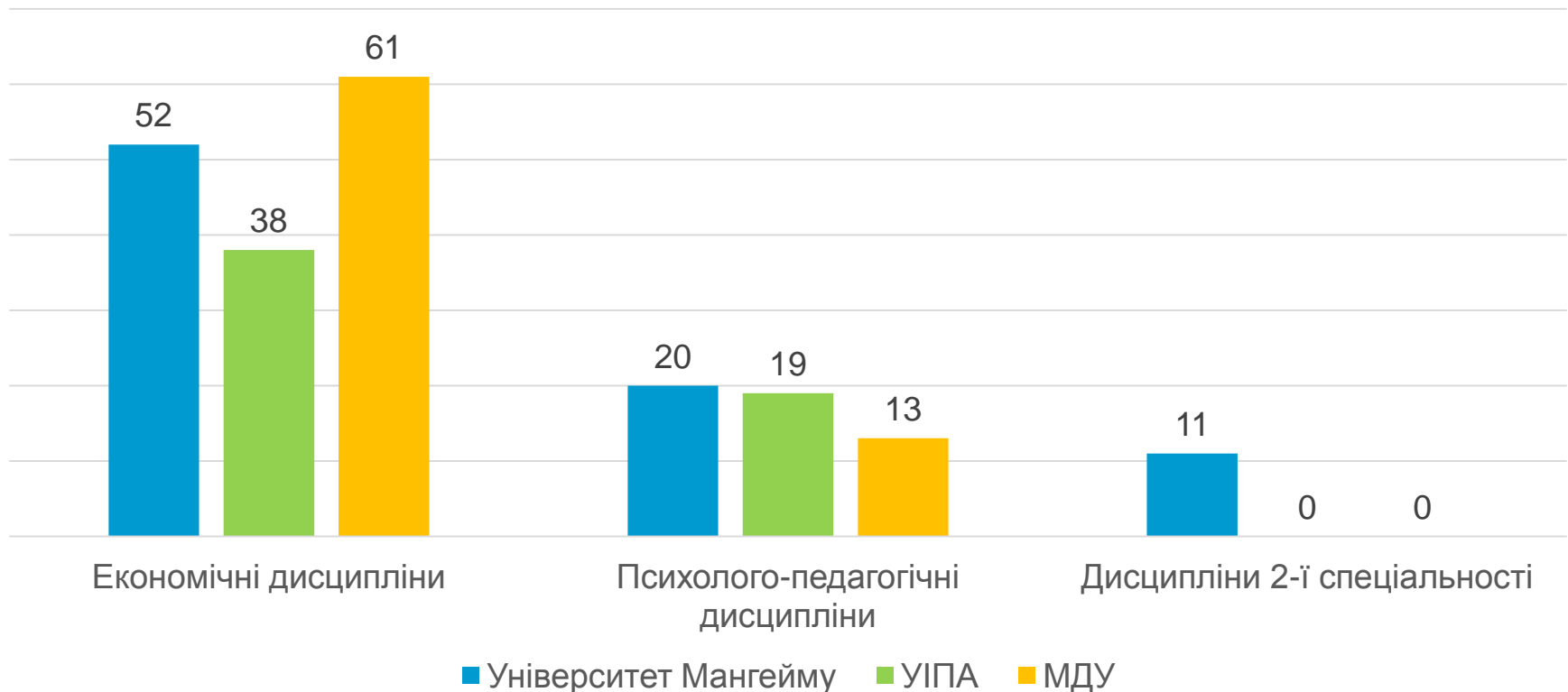
УКРАЇНА:

(Державна служба статистики України, 2018 / Міністерство освіти і науки України, 2018)

Короткий порівняльний огляд освітніх програм професійної підготовки майбутнього викладача

Відсоток дисциплін від загальної кількості ЄКТС навчального плану рівня «бакалавр» (%)

(Мукачівський держаний університет, 2018 / Університет Мангейму, 2017а / Українська інженерно-педагогічна академія, 2015а)

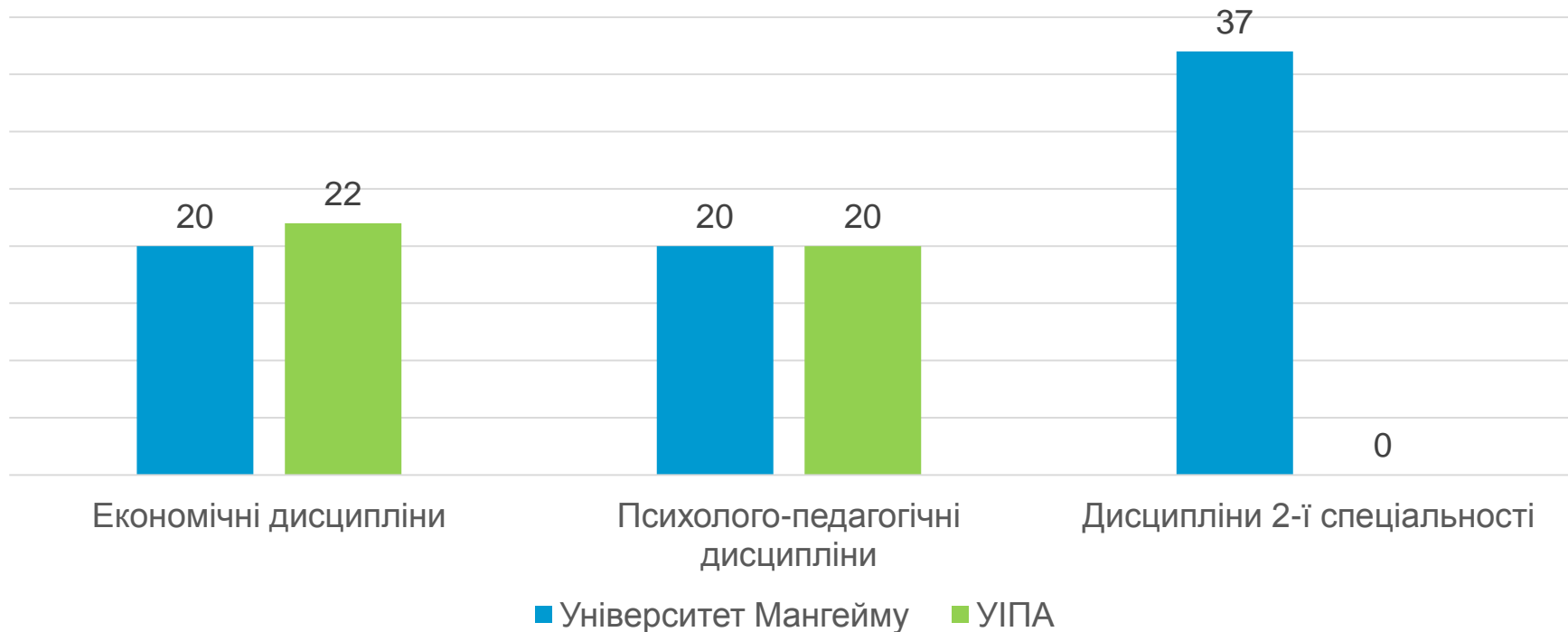
Короткий порівняльний огляд освітніх програм професійної підготовки майбутнього викладача

Структура навчального плану університету Мангейму (B.Sc.)

Назва галузі	ECTS	%
Економічна педагогіка	30	17
Педагогічні науки	5	3
Економіка підприємства	51	28
Політична економіка і статистика	29	16
Цивільне право і економічне право	14	8
Спеціальність на вибір	20	11
Практичні студії	15	8
Загальні студії	4	2
Бакалаврська робота	12	7
Всього	180	100

Короткий порівняльний огляд освітніх програм професійної підготовки майбутнього викладача

Відсоток дисциплін від загальної кількості ЄКТС навчального плану рівня «магістр» (%)

Університет Мангейму – 120 ЄКТС
УІПА – 60 ЄКТС

(Університет Мангейму, 2017б / Українська інженерно-педагогічна академія, 2015б)

Короткий порівняльний огляд освітніх програм професійної підготовки майбутнього викладача

Структура навчального плану університету Мангейму (M.Sc.)

Назва галузі	ECTS	%
Економічна педагогіка	24	20
Економіка підприємств	6-28	5-23
Політична економіка	0-12	0-10
Економічна інформатика	0-18	0-15
Спеціальність на вибір	44-49	37-41
Педагогічна практика	6	5
Магістерська робота	22	18
Всього	120	100

Короткий порівняльний огляд освітніх програм професійної підготовки майбутнього викладача

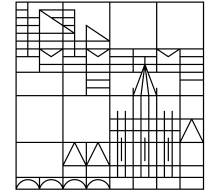
- ✓ Кількість кредитів на рівні бакалавра – 180, магістра – 120
- ✓ Гнучкість навчального плану
- ✓ Фокус на вивчення фахових та педагогічних дисциплін (економічних, психолого-педагогічних дисциплін, та дисциплін другого предмету викладання)
- ✓ Менша кількість дисциплін в загальному (навчальний план не «подріблений» на курси, що охоплюють менше ніж 3 кредити)
- ✓ Елективність дисциплін
- ✓ Значний відсоток наукової частини та практичної частини (беручи до уваги вимоги щодо обов'язкового педагогічного стажування протягом 12-24 місяців)

Висновки та обмеження

- Достатньо високий рівень ефективності професійної підготовки майбутніх викладачів економічних дисциплін
- Достатньо високий рівень самооцінки сформованості професійної компетентності
- Під час підготовки в університеті закладаються ґрунтовні основи професійної компетентності, а саме формування фахових знань, педагогічних знань та умінь
- Друга фаза – педагогічне стажування – важлива для вдосконалення практичних педагогічних та методичних умінь і навичок
- Зміст та організація освітньої програми побудовані відповідно до мети, задекларованій у Рамковій угоді

Висновки та обмеження

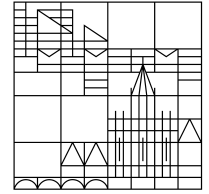
- Обмеженість доступу до нормативних документів
- Різноманітність та варіативність навчальних планів
- Різні історичні, політичні, культурні та економічні контексти

Питання та Відповіді

Universität
Konstanz

**Дякую за
увагу!**

Оксана Мельник

кафедра економічної та бізнес освіти
університет Констанца

oksana.melnyk@uni-konstanz.de

Використані джерела

- Bauer K.–O. Kompetenzprofil von Lehrer. *Erziehungswissenschaft: Professionalität und Kompetenz*. 2013. № 7. S.13–24.
- Brookhart S., Freeman D. Characteristics of Entering Teacher Candidates. *Review of Educational Research*. 1992. №62. P. 37–60
- Gröschner A. Wirkt, was wir bewegen? – Ansätze zur Untersuchung der Qualität universitärer Praxisphasen im Kontext der Reform der Lehrerbildung. *Erziehungswissenschaft*. 2010. №40. S. 89–97.
- Kunter M. Professionelle Kompetenz von Mathematiklehrkräften: Das COACTIV-Modell. *Lehrprofessionalität – Bedingungen, Genese, Wirkungen und ihre Messung*. Weinheim: Belz, 2009. S. 153–165.
- Rahmenvereinbarung über die Ausbildung und Prüfung für ein Lehramt der Sekundarstufe II (berufliche Fächer) oder für die beruflichen Schulen (Lehramtstyp 5) (Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 12.05.1995 i. d. F. vom 06.10.2016) [Електронний ресурс]. 2016. URL: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/veroeffentlichungen_beschluesse/1995/1995_05_12-RV-Lehramtstyp-5.pdf.
- Seifried J. Kompetenzentwicklung durch schulpraktische Übungen [Електронний ресурс]. *bwp@*. 2007. URL: http://www.bwpat.de/ausgabe12/seifried_trescher_bwpat12.pdf.
- Shulman L. Knowledge and Teaching: Foundation of the New Reform. *Harvard Educational Review*. 1987. № 57. S. 1–22.
- Stolle M. Masterarbeit zum Thema "Berufserfolg von Wirtschaftspädagogen in den ersten Jahren nach dem universitären Studienabschluss". Konstanz, 2014. 106 S.
- Universität Mannheim, (a). Modulhandbuch Bachelor. Wirtschaftspädagogik. Stand: Juni 2016. – Universität Mannheim, 2017. [Електронний ресурс]. URL: <https://wipaed.uni-mannheim.de/de/studium/bachelorstudiengang/modulkatalog/>.
- Universität Mannheim, (б). Modulhandbuch Master. Wirtschaftspädagogik. Stand: August 2014. – Universität Mannheim, 2017. [Електронний ресурс]. URL: https://fswipaed.uni-mannheim.de/fileadmin/files/fswipaed/documents/Modulkatalog-Master_Stand_-August-2014.pdf.

Використані джерела

- Державна служба статистики [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- Сльникова Г. Компетентнісний підхід до моделювання професійної діяльності керівника вищого навчального закладу [Електронний ресурс]. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/4/10elneel.pdf>.
- Зязюн Л. І. Саморозвиток особистості в освітній системі Франції: Монографія. Ін-т вищ. освіти АПН України. Київ; Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2006. 388 с.
- Ковальчук Г. О. Формування професійних педагогічних умінь у студентів — майбутніх викладачів економіки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 1999. 20 с.
- Мельник О.В. Професійна підготовка викладачів економічних дисциплін у вищих навчальних закладах Німеччини: дис. ... канд. пед. наук : 13 00 04 / Мельник О.В. ; М-во освіти і науки України, КНЕУ ; наук. кер. Романова Г.Н. – Київ, 2017. – 299 с.
- Міністерство освіти і науки України. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. Заклади вищої освіти. Спеціальність: професійна освіта (015). [Електронний ресурс]. URL: <https://www.inforesurs.gov.ua/reestr/?ut=1&sp=015>
- Мукачівський державний університет. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Економіка)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка». – Мукачево, 2017. – 17 с.
- Отрощенко Л. С. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю у вищій освіті Німеччини: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 207 с.
- Психолого-педагогический словарь: для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений; под ред. П.И.Пидкасистого. Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998. 544 с.
- Радкевич В. О. Економічна ефективність професійної підготовки кваліфікованих робітників: проблеми, пошуки, перспективи. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. праць: Вип. 4. Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України; [ред. кол. : В.О. Радкевич (голова) та ін.]. Київ: Вид-во ІПТО НАПН України, 2012. С. 19–27.

Використані джерела

- Савельева С. С. Педагогические условия формирования профессиональной компетентности учителя в образовательном процессе вуза. Монография. Воскресенск: Коломна, 2012. 218 с.
- Сулима Т. Професійна компетентність майбутнього педагога професійного навчання як проблема професійної педагогіки. URL: <http://tmpo.ivet-ua.science/images/docs/6/15sulima.pdf>.
- Українська інженерно-педагогічна академія, (а). Навчаний план підготовки бакалаврів з галузі знань 0101 Педагогічна освіта за напрямом 6.010104 Професійна освіта. Економіка, 2015 р.
- Українська інженерно-педагогічна академія, (б) Навчаний план підготовки магістрів з галузі знань 0101 Педагогічна освіта за напрямом 6.010104 Професійна освіта. Економіка, 2015 р.